

El galliner

(ALDC, VI, 1456. El galliner)

Galliner és el mot general per definir el 'lloc o cobert que serveix per a la cria i de jòc de les gallines'; deriva del llat. GALLINARIUM (cf. oc. *galinièr*, cast. *gallinero*, port. *galinheiro* i gall. *galineiro*), que ha deixat resultats en cat. or. i cat. occ. (O. Pou, 1575; Torra, 1640; Lacavalleria, 1696; *Tarraça 1636*; Sanelo, 1802; Escrig, 1851; Figuera, 1840); var.: *gu[e]lliner* 121, per assimilació a la palatal veïna; *ga[ji]ner* 22, amb una [j] anòmala, a partir de l'alternança del tipus *palla/paia*, que a voltes es troba en àrees ioditzants; *galiner* 79-82 (*gu[e]lliner* 76, amb [e] assimilada a l'antiga palatal anterior, pròpia del sistema vocàlic sineuer) presenta una [l] i no una [ʎ], com li correspondria per la geminada -LL-: en llat. tardà hi havia alguna var. escadussera de GALINA (veg. el fr. ant. *geline*, substituït després per *poule*) que podria explicar el *galiner* mall., però és difícil, a partir de les grafies medievals (*l* = [l] o [ʎ]), deduir la pronúncia palatal o no; una part del mall. articula *ga[l]iner* (Figuera, 1840 a l'entrada *gallina* remet a "Galina més usâd") i, trobant-se només a l'illa balear, i no en cat. peninsular (veg. mapa 794), potser podríem pensar en una antiga deixalla de l'oc. *galinièr* (i *galina*) arran de la participació dels occitans en la conquesta i colonització de Mallorca (per a altres possibles occitanismes del mall., com *gavatx* 'pap', *nigul* 'núvol', etc.; veg. Coromines, 1971: 257-258); *gallinero* 87, 94 és manlleu a l'arag.

gallinar, amb canvi de suf. -ar (< -ARE), de caràcter col·lectiu, com *codolar*, *alzinar*, etc.; *gallinera* 2, 3, 5, 6, en forma femenina, tribut a l'oc. *galinièra*.

Poller és un der. de *poll* (< PŪLLUS) 'cria d'animal', més el suf. -er (< -ARIU), i que en cat. med. era sinònim de 'pollastre'; var. *pollera* 98, 101, f.; *pollero* 100, forma aragonesitzant. *Joquer* (s. XIV) (oc. *joquièr*) s'ha format sobre *jóc* 14, 16 (*juc* 8, 11), del germ. JUK 'jou' (cf. al. *joch* i angl. *yoke* 'jou') i 'perxa per a portar objectes' passat a 'barres on dormen les gallines' (veg. mapa 902) i 'galliner'; està documentat també en Torra, 1640 i Sanelo, 1802; var.: [tʃ]oquer 168, amb apitxament de [dʒ]; *joquiner* 1, 7 és resultat d'una simbiosi de *joquer* i *galliner*.

Corral és d'origen incert, probablement d'un llat. vg. *CŪRRĀLE, der. arcaic del llat. CURRUS 'carro', que va ser substituït pel celtisme CARRUS: de 'lloc per als carros' → 'lloc per a animals domèstics'; var. sintagmàtica *corral de les gallines* 83, 134, amb un determinant que precisa el valor general de *corral* 'lloc tancat per a bestiar'.

Notem, pel que fa a la distribució areal, el caràcter quasi comú de *galliner*, interromput per clapes de *joquer*, en ross., de *poller*, en rib. i pall., de *gallinar*, en tort., i de *corral*, en diversos punts esparsos.

Són mots normatius *galliner*, *joquer*, des del DOrt, 1917; *corral*, dins el sintagma *corral badívol*, des del DG1, 1932.

